

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleklerine İlişkin Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi (Nevşehir İli Örneği)

Gürkan YILMAZ

Baki YILMAZ

Nurgül TÜRK

Niğde Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Niğde.
Yazışma Adresi: B. Yılmaz, e-mail: bakiyilmaz14@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmada amaç, Nevşehir ilinde görev yapmakta olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlik düzeylerini tespit edip, çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada verilerin toplanmasında beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öğretmen yetkinlik beklenti (öz yeterlik) düzeylerini belirlemek amacıyla, Yavuzer ve Koç tarafından geliştirilen ve daha önce uygulanmış “Öğretmen Yetkinlik Beklenti Envanteri (ÖYBE)” kullanılmıştır. Araştırma, Nevşehir ilinde görev yapan 92 beden eğitimi ve spor öğretmeni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin öğretmen öz yeterlik beklentisi düzeylerine etkisi incelenen değişkenlere ilişkin elde edilen veriler “Tek Yönlü Varyans Analizi”, “iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi)” ve “Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı testi” ile analiz edilmiştir. Cinsiyet ve medeni durum değişkenleri arasında $p < 0,01$, eğitim durumu değişkeninde ise $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yerleşim Yeri Değişkenine Bağlı Olarak Yapılan karşılaştırmalarda Yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup, yapılan çoklu karşılaştırma testinde bu farkın il ve ilçe değişkenlerinden kaynaklandığı ve il lehine olduğu tespit edilmiştir. Diğer değişkenlerde anlamlı farklılık saptanmamıştır. Nevşehir ilinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin genel olarak öğretmenlik öz yeterlik düzeylerine ilişkin sonuçlar, öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırma sonucunda cinsiyet, medeni durum, görev yapılan yerleşim yeri ve görev yapılan öğretim basamağı değişkenleri ile öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Yaş ve görev yapılan okul türü değişkenleri ile öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlik, Yetkinlik, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni.

Over-Graduate Thesis Physical Education and Sports Teacher’s Self Efficacy of Their Jobs (Nevşehir City Model)

ABSTRACT

The purpose of this study is, to examine the physical education and sports teacher’s self-efficacy expectation level through different variances, who teach in Nevşehir. To the purpose of determining the physical education and sports teacher’s (self efficacy) levels, the data of the study collected with Teacher Competence Expectation Inventory (TCEI) which was developed by Yavuz and Koç which was used before. The study was processed with the 92 physical education and sports teachers in the city of Nevşehir. The data obtained about the teacher’s teacher efficacy expectation were analyzed by ‘Single Way Variance Analyze’ and ‘the test of the importance of the the difference between two means’ (t-test). There have been significant differences identified in gender ($p < 0.05$), marital status ($p < 0.05$) and in education levels ($p < 0.01$) of subjects. According to the comparison related with the residence place of the subjects the ANOVA results revealed that there was significant difference between groups. And post-hoc tests pointed that the difference was between the city and town, which was in favor of city. There was not any significant difference identified on the other variables of the research. The results related to teacher efficacy levels of the physical education and sports teacher’s in the city of Nevşehir generally show that the teacher’s self efficiency levels are at high level. The study results show that the between gender, marital statue, localization and the education step variances and self-efficiency levels showed meaningful differences. Between the age and the school type variances and self-efficiency levels no meaningful differences were found.

Key Words: Self Efficiency, Competence, Physical Education and Sports Teacher.

GİRİŞ

Öz yeterlik inancı kavramı, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin bireysel yargılarıyla ilgilidir (4). Bandura, bu kavramdan ilk kez 1977’de söz etmiştir. Kurama göre, insanlar edilgin olarak kendi denetimleri dışında gerçekleşen olaylar yoluyla değil, bizzat kendi eylemlerini düzenleyerek ve inisiyatif kullanarak kendilerini şekillendirmektedirler. Bireyin ulaşmak istediği hedefleri

belirlemesinde ve deneyimde bulunan çevreyi denetim altına almada öz yeterlik inançları aracı olmaktadır(13).

İnsanlar kendileri ile ilgili düşünme ve kendileri hakkında yargıda bulunma kapasitesine sahiptirler. Zaman içerisinde kazandıkları bilgi birikimi, tecrübe ve deneyimlerle kendileri ile ilgili düşüncelerini kaydedirler. Etkinliklerinin sonuçlarına göre, bu düşüncelerin yeterliği hakkında bir karar verirler. Bütün bu kararlar, bireyin herhangi bir işi başarılı bir şekilde yapmada ne derece yeterli olacağına ilişkin görüşünü geliştirir(25).

Öz yeterlik bireyin bir işi gerçekleştirebilme, başarabilme yeteneği konusundaki yargılarını içerdiğini şeklinde bir açıklama yapmıştır(2).

Bandura'nın sosyal öğrenme (Sosyal bilişsel) teorisine göre, öz yeterlilik iki farklı boyutta incelenebilir: Birincisi, öğretmenlerin etkili bir öğretim için gerekli olan davranışları gösterecekleri konusundaki sahip oldukları inanç ve yargıdır (self-efficacy). İkinci boyut ise öğretmenlerin öğrencilerin başarılarının etkili öğretim yöntem ve teknikleriyle artırılabilmesine olan inanç ve yargıdır(19).

Bandura'ya göre öz yeterlik inancı, özellikle duygusal yoğunluk üzerinde etkili olup, sosyal şartlarda ve sosyal değişikliklerde tekrar düzenleyici ve başarıyı, etkinliği, kariyeri vb. durumları teşvik edici bir rol oynar(4). Bandura 'Değişen Toplumlar Öz Yeterlik' çalışmasında kişisel yetkinliğin, sosyal ve kültürel ağ içerisindeki bireyin hayatını şekillendirici etkisini analiz eder. Bu süreç, çocukluktan başlar, hayat süreci boyunca oluşur, ailevi ve eğitimsel rollerde ve kültürler arası yapılanmada insan adaptasyonunu irdeler. Öz yeterlik inançlarını belirleyen dört temel kaynağın olduğunu belirten Bandura, bunlardan en etkili olanının bireylerin doğrudan kendi deneyimlerinden kazandığı bilgiler olduğunu belirtmiştir(6).

Öz yeterlik inancı, insanların düşünce biçimlerini ve duygusal tepkilerini de etkilemektedir. Yüksek düzeyde öz yeterliğe sahip bireyler, zorluk düzeyi yüksek olan çalışmalarla karşı karşıya kaldıklarında daha rahat ve verimli olabilirler. Düşük öz yeterlik inancına sahip kişiler ise yapacakları çalışmaların gerçekte olduğundan daha da zor olduğuna inanırlar. Bu tip bir düşünce; kaygı ve stresi artırırken, kişinin bir sorunu en iyi şekilde çözebilmesi için gereken bakış açısını daraltır. Bu nedenle öz yeterlik inancı, bireylerin başarı düzeylerini çok güçlü bir şekilde etkilemektedir(18).

Öğretmen öz yeterlik inancı ise, öğretmenlerin öğretim işlevini başarılı bir şekilde yerine getirebilmek için gerekli çaba ve davranışları gösterecekleri konusundaki inanışları olarak tanımlanmaktadır(15).

Wigfield ve Eccles, öğrenenlerin bir etkinliği gerçekleştirmede ne derece iyi olduğuna ilişkin inançlarının ve etkinliğe biçtikleri değer, bireysel seçimlerini, etkinliği gerçekleştirmeye yönelik olarak gösterdikleri ısrarı ve performanslarını etkileyebileceğini ileri sürmüştür(23).

Beden eğitimi; bireylerin beden, ruhen ve fikren gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş yaşamının koşullarına hazırlamak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacı ile yapılan düzenli ve metotlu çalışmaların tamamıdır (24). Beden eğitimi öğretmeni ise bütün bunları öğrenciye sistemli bir şekilde aktaran kişidir. Bu noktada öz yeterlilik duygusu beden eğitimi öğretmeninde kilit noktayı oluşturmaktadır; çünkü öğretmenin öz yeterlilik inancı

ne kadar yüksek olursa mesleğinde de o kadar başarılı ve verimli olacağı düşünülmektedir.

Araştırma beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterliliklerini öğretmen görüşlerine göre betimlemeye yönelik tarama modeline dayalı olarak yapılmıştır."Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır"(14). Bu yolla, Nevşehir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından var olan durumuyla betimlenmeye çalışılmıştır.

MAYERYAL VE METOT

Araştırma beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterliliklerini öğretmen görüşlerine göre betimlemeye yönelik tarama modeline dayalı olarak yapılmıştır."Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır"(14). Bu yolla, Nevşehir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından var olan durumuyla betimlenmeye çalışılmıştır.

Nevşehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nden edinilen bilgiye göre Nevşehir'de 100 beden eğitimi öğretmenin görevli olduğu ancak bunların bir kısmının izinde olduğu görülmüştür. Görevde olan 92 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırmaya il, ilçe ve kasabalar dahil toplam 92 öğretmen katılmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik öz yeterlilik düzeylerini ortaya koymak amacıyla değişik demografik özelliklerine ait "Kişisel Bilgi Formu" ve öğretmenlik öz-yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla "Öğretmenlik Yetkinlik Ölçeği" kullanılmıştır. Bu özellikler; cinsiyet, yaş, medeni durum, görev yapılan yerleşim yeri, görev yapılan öğretim basamağı ve görev yapılan okul türü durumlarıdır. Yavuzer ve Koç (25) tarafından geliştirilen Öğretmen Yetkinlik Beklenti Envanteri (ÖYBE) kullanılmıştır.

Envanteri oluşturan 38 madde YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi geliştirme projesinde (1998) yer alan öğretmen yeterlik göstergeleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Maddeler öğretmen davranışlarını içerecek şekilde ve Bandura'nın (5) önerileri doğrultusunda "her zaman, sık sık, bazen, arada sırada, hiçbir zaman" şeklinde ifadelendirilmiştir. Öğretmenlerden, her bir ifadeyi dikkatle okumaları ve ifadelerde belirtilen 5'li likert tipi bir ölçekte cevaplamaları istenmiştir. Elde edilen verilerle madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmış ve 0.001 düzeyinde anlamlı ilişki gösteren 38 madde geçerli kabul edilmiştir. ÖYBE'nin iç tutarlılığı Cronbach Alpha ile hesaplanmış ve 0.92 olarak bulunmuştur. Ayrıca testi yarılama yöntemiyle 0.79'luk bir değer bulunmuştur(25). Öz-yeterlik ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 190,

en düşük puan 38'dir. Aralık katsayısını hesaplamak için; $190-38=152/3=50,6$ 'dır. Bu durumda öğretmenlik öz-yeterlik puan aralıkları şöyledir:

Düşük:	38.00 – 89.00
Orta:	90.00 – 141,00
Yüksek:	142,00 – 190,00

Verilerin analizi için aşağıdaki istatistiksel işlemler yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesin de SPSS 13 Windows paket programında kullanılmıştır. ($P<0.005$) düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırma grubunun kişisel özellikleri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans, yüzde alma teknikleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin öğretmenlik öz-yeterlilik düzeylerini ortaya koyarken karşılaştırmalarda t-testi, tek yönlü varyans analizi (Anova) ve Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı testleri uygulanarak istatistiksel değerlendirmeleri yapılmıştır. İki değişkenin olduğu durumlarda t-testi, üç ve daha fazla değişkenin olduğu durumlarda varyans analizi işlemi ve iki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin kuvveti ve yönünü belirlemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı testi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamına giren beden eğitimi öğretmenlerinden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Öğretmenlerin genel olarak öz yeterlilik ortalaması ($\bar{x}=159,587$), standart sapması ($ss=16,057$)'dir.

Tablo 2. Cinsiyet, Medeni Durum, Öğretim Basamağı ve Okul Türü Değişkenine Bağlı Olarak Yapılan t-testi Sonucu

Değişkenler	n	%	\bar{x}	ss	t	p
Bayan	33	35.9	4,354	0.417	2,711*	0,008
Erkek	59	64.1	4,113	0.403		
Evli	63	68,5	4,286	0,371	3,019*	0,003
Bekar	29	31,5	4,011	0,470		
Ortaöğretim	38	41.3	4,324	0,353	2,447*	0,016
İlköğretim	54	58.7	4,111	0,447		
Özel Okul	11	12.0	4,334	0,316	-1,133	0,260
Devlet Okulu	81	88.0	4,181	0,433		

* $P<0,05$ Anlamlı ** $P<0,01$ Anlamlı

Tablo 3. Yerleşim Yeri Değişkenine Bağlı Olarak Yapılan karşılaştırma

Gruplar	\bar{x}	n	ss	%	F	p
İl	4,416 α	43	0,340	46.7		
İlçe	4,075 α	34	0,370	37.0	15,808**	0,000
Köy	3,861	15	0,431	16.3		

** α : ölçüm değerleri arasında anlamlı farklılık vardır. ($p<0,01$)

α : çoklu karşılaştırma sonucuna göre fark il ve ilçe değişkenlerinden kaynaklanmaktadır.

TARTIŞMA

Nevşehir ilinde görev yapan Beden eğitimi öğretmenlerine uygulanan “Öğretmen Yetkinlik Beklenti Envanteri” sonucundaki bulgulara göre öğretmenlerin

Tablo 1. Yaş Değişkenine Bağlı Olarak Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı Testi Sonucu

Yaş	f	%	r	p
22-26	19	20.6	0.158	0.132
27-31	22	24.0		
32-36	41	44.5		
37 ve üzeri	10	10.9		
Toplam	92	100		

($r=0,158$, $p>0,05$)

Yaş değişkenine bağlı olarak yapılan Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı sonucuna ilişkin veriler tablo 1'de verilmiştir. Buna göre; örneklem korelasyon katsayısı ($r=0,158$), evren korelasyon katsayısı ($p=0,132$)'dir.

Katılımcıların ikili karşılaştırma sonuçlarına bakıldığında cinsiyet ve medeni durum değişkenleri arasında $p<0,01$, eğitim durumu değişkeninde ise $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 2).

Yapılan varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş olup, yapılan çoklu karşılaştırma testinde bu farkın il ve ilçe değişkenlerinden kaynaklandığı, ve il lehine olduğu tespit edilmiştir.

genel ortalaması ($\bar{x}=159,587$)'dir. Genel ortalama 142,00 – 190,00 (yüksek) aralığında bulunduğu için beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin genel öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Kavak (1986) tarafından yapılan “Eğitim Fakültelerindeki Öğretim Elemanlarının Yeterlikleri ve Eğitim ihtiyaçları” adlı çalışmada bazı üniversitelerin eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının yeterlikleri konusunda hem kendilerinin hem öğrencilerinin görüşleri alınmıştır. Sonuçta öğretim elemanlarının büyük bir kısmı kendilerini alan bilgisi, öğretim yöntemleri, ölçme ve değerlendirme, araştırma ve insan ilişkileri açısından oldukça ve çok yeterli bulmuşlardır(11).

Özçalı “Öz-yeterlik inancı ve yansıtıcı düşünce yetkinliği açısından hizmet-içi eğitim programının öğretmenlerin mesleki gelişimi üzerindeki olası etkileri” adlı çalışmada hizmet-içi eğitim programının İngilizce öğretmenlerin öz-yeterlik inancı ve yansıtıcı düşünce yetkinlikleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Hizmet-içi eğitim programının öz-yeterlik inancı üzerinde olumlu bir etkisi olmuştur(17).

Bu sonuca göre beden eğitimi ve spor öğretmenleri aldıkları eğitim, deneyim ve uzmanlık sonucu kendilerini beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak oldukça yeterli görmektedirler. Bilindiği gibi beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü sporla ilgili özel yetenek sınavıyla öğrenci alan bir bölümdür. Bu anlamda bu bölümü tercih eden öğrenciler daha önce sporla ilgili belli bir birikim ve deneyime sahip olarak bölüme gelmektedirler. Yine bölümde okuyan öğrencilerin birçoğu aktif olarak spor kulüplerinde görev almaktadırlar. Bu durumlara ilave olarak, okulda yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerinin iyi düzeyde olması öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek olmasında etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin göreve başladıktan sonra da beden eğitimi ve sporla iç içe olmaları, hizmet içi eğitim programları ve seminerlere katılmaları öz yeterliklerinin yüksek olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Kişinin gelecekte yapacağı işle ilgili olarak kendine güvenmesi ve öz yeterliğe inanması mesleki başarıya ulaşma konusunda etkili olacaktır. Bireylerin öz yeterlik inançları, gerek mesleki eğitim sırasında gerekse iş yaşamlarında karşılaşacakları problemlerle mücadele ve bunlarla baş etme konusunda önemli rol oynayacaktır. Aynı zamanda böyle bir inanç bireyleri mesleki yaşamda motive eden ve başarıya götüren bir etkiye de sahip olacaktır.

Yaş değişkenine bağlı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterlik düzeyleri arasındaki farka ilişkin Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı değerlendirildiğinde; öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlik düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olmasına rağmen, 0,05 düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna göre öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlik düzeyleri arasında birbiri ile ilişkili olarak artma ya da azalma olmadığı söylenebilir.

Celep'e göre Türk öğretmenlerin yeterlik inançlarının sadece yaşlarına göre değiştiğini; öğretmenlerin yaşı arttıkça kişisel öğretim yeterliği artmakta fakat genel öğretim yeterliği azalmaktadır(9).

“İskoçya ve Amerika'daki Öğretmen Adayları ve Öğretmenlerin Yeterlik Seviyelerinin Karşılaştırılması” adlı çalışmasıyla Campbell, öğretmen yeterliğinde kıdem ve eğitim seviyesinin farklılıklar oluşturup oluşturmadığını incelemiştir. Sonuçlar, İskoç ve Amerikan öğretmenler arasında anlamlı bir fark olmadığını gösterirken, öğretmenlerin öğretmen adaylarından daha yüksek yeterliğe sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır(7). Ayrıca, Tschannen-Moran ve ark öğretmen yeterliği ile yaş ve kıdem gibi demografik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonunda; tecrübeli öğretmenlerin (beş ve üzeri), yeni öğretmenlere göre daha yüksek seviyede yeterliğe sahip olduğu tespit edilmiştir(21).

Araştırma bulgusu ile yapılan ilgili çalışmalar incelendiğinde farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebinin örnekleme alınan grubun yaş dağılımlarının birbirine yakın olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca son yıllarda öğretmenlerin Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) 'na göre atanıyor olmaları göreve başlama yaşlarını geciktirmektedir. Bu durumda da öğretmenlerin yaşa göre öz yeterlik düzeylerinin artıp artmayacağı konusunda anlamlı bilgilere ulaşmak zor olabilir.

Cinsiyete göre beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterlik düzeyleri puan ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan iki ortalama arasındaki farkın t-testi analiz sonucuna göre fark 0,05 düzeyinde bayanlar lehine anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha yüksek öz yeterliğe sahip olduğu görülmüştür.

Ekici (2006) “Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Öğretmen Öz Yeterlik inançları” konulu araştırmasında, öğretmenlerin, öğretmen öz yeterlik inançlarının cinsiyete ve bransa göre farklılık gösterdiği ve bu farklılığında bayan öğretmenler ve kültür derslerini yürüten öğretmenler yönünde olduğu bulgusu saptanmıştır (22).

Akdağ ve Walter'ın yaptıkları çalışmada, Yeterlik duygusunun cinsiyete göre farklı olduğu, bayanların erkeklerden daha fazla kendilerini yeterli gördükleri ortaya çıkmıştır. (1)Benzer bir başka çalışmada Şeker, Deniz ve Görgen (2005) Bayan öğretmen adayları erkeklerle göre kendilerini daha yeterli olarak değerlendirmişlerdir (20). Bu durumda cinsiyet değişkeni ile öğretmen öz yeterlilik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre medeni durum değişkeni açısından beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik öz yeterlik düzeyleri farklılaşmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin öz yeterlik puan ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için iki ortalama arasındaki farkın t-testi sonucuna göre fark 0,05 düzeyinde evli öğretmenler lehine anlamlı bulunmuştur. Araştırmada evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre daha yüksek öz yeterliliğe sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Görev yapılan öğretim basamağına göre beden eğitimi öğretmenlerinin öz yeterlik puan ortalamaları arasında bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan iki ortalama arasındaki farkın t-testi sonucuna göre fark 0,05 düzeyinde ortaöğretimde çalışan öğretmenler lehine anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre ortaöğretimde çalışan öğretmenler ilköğretimde çalışan öğretmenlerden daha yüksek öz yeterliğe sahip olduğu görülmüştür.

Milner ve Woolfolk Hoy'un yaptıkları bir araştırmada New Orleans eyaletinin metropol dışı okullarda çalışan lise öğretmenleri ile ilköğretim öğretmenlerinin öz yeterlikleri karşılaştırılmıştır. Lise öğretmenlerine göre ilköğretim öğretmenlerinin öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır(8).

Öğretmen yeterliğinin oluşumunda ne tür desteklerin etkili olduğunu araştıran Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy üç farklı üniversiteden mezun öğretmenler üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Katılımcılar, mesleki doyum ve destek algılarını ölçen sorular ve Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeğine cevap vermişlerdir. Araştırmanın sonunda; İlkokul öğretmenlerinin, ortaokul ve lise öğretmenlerinden daha yüksek seviyede yeterliğe sahip olduğu tespit edilmiştir(21).

Darling-Hammond, Chung ve Frelow, öğretmen yetiştirme programlarındaki değişiklikler ile ilgili çalışmalarında, ilköğretimde çalışan ve mezun olduğu alanda çalışan öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının yüksek olduğunu bulmuşlardır. Yeterli öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinden daha çok doyum aldıkları ve meslekte kalmaları daha olası olduğu ortaya çıkmıştır(10).

Araştırma sonuçları ile yapılan araştırmaların aynı doğrultuda olmadığı görülmektedir. Bu durumun sebebi; araştırmaya katılan örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin farklı yerleşim yerlerinde olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre ortaöğretimde görev yapan öğretmenler, ilgili araştırmalara göre ilkokulda görev yapan öğretmenlerin öz yeterlilik düzeyleri anlamlı bulunmuştur. Bu durumda görev yapılan öğretim basamağı değişkeninin öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre görev yapılan yerleşim yeri değişkeni açısından beden eğitimi öğretmenlerinin öğretmenlik öz yeterlik düzeyleri farklılaşmaktadır. Sonuçlar incelendiğinde ilde çalışan öğretmenlerle ilçede

çalışan öğretmenler arasında anlamlı farklılık bulunmuş, bu farklılığın il lehine olduğu tespit edilmiştir.

İlde bulunan okulların, ilçe ve köyde bulunan okullara göre araç-gereç, malzeme ve çevre şartları açısından daha iyi durumda olmasının öğretmenlerin öz yeterlik düzeyini etkilediği düşünülmektedir

Araştırma sonucuna göre Nevşehir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin genel olarak öğretmenlik öz yeterlik düzeylerine ilişkin sonuçlar, öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

1. Akdağ I, Walter J. Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2005; 3(4): 127-131.
2. Akkoyunlu B, Orhan F. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar kullanma Öz Yeterlilik İnancı İle Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Turkish Online Journal of Educational* 2003; 3(2):11.
3. Bandura A. Self-efficacy: Toward A Unifying Theory Of Behavioral Change. *Psychological Review* 1977; 84: 193–215.
4. Bandura A. Self-efficacy mechanism in human agency. *American Psychologist* 1982; 37(2); 122-147.
5. Bandura A. Perceived Self-efficacy in Cognitive Development and Functioning. *Educational Psychologist* 1993; 28(2): 117–148.
6. Bandura A. *Exercise of personal and collective efficacy in changing societies*, In A. Bandura (Ed.), *Self -efficacy in changing societies*. Cambridge University Press, New York. pp. 1-45, 1995.
7. Campbel J. A Comparison of Teacher Efficacy for Pre and In-service Teachers in Scotland and America Education, 1996; 117(1): 2–11.
8. Cebeci O. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumlarını Etkileyen Faktörler (Kırşehir İli Örneği), 2004, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
9. Celep C. The Correlation of The Factors: The Prospective Teachers' Sense of Efficacy and Beliefs, and Attitudes About Student Control, *National Forum*, pp.1-10, 2002.
10. Darling-Hammond L, Chung R, Freow F, Variation in Teacher Preparation: How Well Do Different Pathways Prepare Teachers to Teach, 2002, *Journal of Teacher Education*, 5 3(4), s. 286–302.
11. Eroğlu, G., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültelerinden Mezun Öğretmenleri Öğretmenlik Davranışları ile ilgili Yeterliklerine ilişkin Görüşleri 1999, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
12. Tschannen-Moran M, Woolfolk Hoy A. Teacher Efficacy: Capturing An Elusive Concept. *Teaching and Teacher Education* 2001; 17: 785–805 (Aktaran: Gençtürk, A. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öz Yeterlik

- Algıları ve İş Doyumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, 2008, (Yüksek Lisans Tezi), Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Zonguldak, s.17-42.
13. Hazır Bıkmaz, F., Sınıf Öğretmenlerinin Fen Öğretimi Öz Yeterlik İnancı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması, 2004), Milli Eğitim Dergisi, 161.
 14. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi 2006, 16. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s.77.
 15. Köseoğlu P, Yılmaz M, Soran H, Öğretmen Öz Yeterlilik İnancı, Bilim ve Aklın Aydınlığında Dergisi 2005 ([http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/say158/YilmazKöseoglu/OğretmenÖzYeterlik İnancı.html](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/say158/YilmazKöseoglu/OğretmenÖzYeterlikInanci.html) 24.10.2008'de indirilmiştir).
 16. Kurbanoğlu, S.S., Öz Yeterlik İnancı ve Bilgi Profesyonelleri İçin Önemi, Bilgi Dünyası 2004,s.137-152.
 17. Özçalı, S., Possible Effects of In-service Education on EFL Teachers' Professional Development in Terms of Teacher Efficacy and Reflective Thinkin, 2007, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
 18. Pajares F., Overview Of Social Cognitive Theory and of Self efficacy, (2002), s.14.
 19. Savran A, Çakıroğlu J, Biyoloji Öğretmen Adaylarının Biyoloji Öğretimine İlişkin Yeterlilik İnançları, 2001, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 21:105-112.
 20. Şeker, H., Deniz, S, Görgel, İ., Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterlilikleri Üzerine Değerlendirmeleri, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 2005, 11(42), 237-253.
 21. Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., Teacher Efficacy: Capturing An Elusive Concept, Teaching and Teacher Education, 2001, Cilt 17, s.785–805.
 22. Türk, Ö., İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlilikleri ve Mesleki Doyumlarının İncelenmesi, (2008), (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı, İstanbul, s.18-29.
 23. Wigfield, A, Eccles JS, Expectancy-value theory of achievement motivation, Contemporary Educational Psychology, 2000, 25, 68-81. aktaran ÜREDİ, I. Ve ÜREDİ, L. (2006), Sınıf Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetlerine,Buldukları Sınıflara ve Başarı Düzeylerine Göre Fen Öğretimine İlişkin Öz Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:1 Sayı:2.
 24. Yalçın HF, Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı, (1995), 2. Baskı Ankara.
 25. Yavuzer Y, Koç, M. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Yetkinlikleri Üzerinde Bir Değerlendirme, Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, (2002), Niğde, S:67.